

ДОСЛІДЖЕННЯ ХВОРОБ ДЕРЕВНИХ РОСЛИН МІСТА БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ (ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ)

Велика К.В. здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

Бойко Т. О., к.б.н., доцент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» м. Херсон, Україна

За останні десятиріччя у зв'язку з підвищенням техногенного навантаження в міських екосистемах, порушилися фізіологічні характеристики деревних рослин-едифікаторів. Не дотриманням правил карантину спостерігається погіршення санітарного стану декоративних насаджень міста, знижуються естетичні якості угруповань, відбувається збіднення флори та ще низка негативних явищ [1, 2].

Деревні рослини вуличних насаджень міста Білгород-Дністровський часто уражають патогенні організми, що призводить до зниження їх декоративності та довговічності. Тому їх інвентаризація, а також встановлення засобів захисту становить значний науковий інтерес та практичну необхідність.

Метою нашої роботи було встановити фітосанітарний стан вуличних насаджень міста Білгород-Дністровський.

Система зелених насаджень міста Білгород-Дністровський за планувальною структурою є комбінованою й представлена об'єктами загального та спеціального користування та обмеженого призначення. Серед спектру насаджень визначено фітосанітарний стан деревних рослин парку ім. М. Горького (1,38 га), парку «Миру» (6,32 га), парку «Перемоги» (1,98 га), парку «Леніна» (1,13 га), парку «Ленінського Комсомолу» (1,16 га), парку «Піонерії» (0,657 га), скверу «Рябова» (0,211 га) зелена зона біля виконкому (0,2 га), а також насаджень вздовж автодоріг.

В результаті проведених досліджень було встановлено, що хворобами уражено 25 видів деревних рослин. Найбільш ураженими виявились *Fraxinus excelsior*, *Acer platanoides*, *Populus pyramidalis*, *Prunus divaricata*, *Rosa canina* *Robinia pseudoacacia* та ін. Серед хвороб найбільш поширеними виявились борошниста роса, іржа та стовбурні гнілі.

За категоріями стану переважають дерева, заражені одним або кількома збудниками хвороб. В той самий час на долю всихаючих дерев припадає близько 5% дерев та кущів. Серед даних порід на долю *Robinia pseudoacacia* приходиться найбільша кількість хворих та загиблих дерев – 9%.

Серед хвороб переважають такі групи – хвороби листя, стовбурів та гілок, гнилеві хвороби, які зовні проявляються утворенням плодових тіл та руйнуванням деревини.

Появі уражень та захворювань сприяють перестиглий вік насаджень, велике рекреаційне навантаження на зелені зони. Тому на території дослідження рекомендується проведення рубок формування та вибіркового санітарних рубок.

Таблиця 1. Хвороби деревних рослин міста Білгород-Дністровський

Рослина-господар	Вид збудника хвороби	Субстрат	Назва хвороби
<i>Quercus robur</i> L.	<i>Microsphaera alphitoides</i> Greff. et Maubl	Листя	Борошниста роса дуба
<i>Acer platanoides</i> L.	<i>Rhytisma acerinum</i> (Pers.) Fr. <i>Melasmia acerina</i> Lev.	Листя	Чорна плямистість листків клена
	<i>Sawadaea tulasnei</i> (Fuck.) Homma	Листя	Борошниста роса
<i>Acer negundo</i> L. листяні поріди	<i>Nectria cinnabarina</i> (Tode) Fr.	Відмерлі та зрубані гілки	Нектріоз листяних порід
<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	<i>Phellinus igniarius</i>	Гілки та стовбур	Несправжній трутовик
<i>Syringa vulgaris</i> L.	<i>Microsphaera syringae</i> (Schwein.) H.Magn.	Листя	Борошниста роса
<i>Fraxinus excelsior</i> L.	<i>Phyllactinia fraxini</i> (DC.) Fuss.	Листя	Борошниста роса ясеня
	<i>Phyllosticta maculiformis</i> Sacc.	Листя	Бура плямистість листя
	<i>Cytospora pruinosa</i> (Fr.) Defago	Пагін	Некротний рак
	<i>Inonotus hispidus</i> (Fr.) P.Karst.	Стовбур	Біла гниль стовбура
<i>Rosa canina</i> L.	<i>Phragmidium mucronatum</i>	Листя	Іржа
	<i>Sphaerotheca pannosa</i> (Wallr.:Fr.) Lev.	Листя	Борошниств роса
<i>Ribes nigrum</i> L.	<i>Puccinia ribesii-caricis</i> Kleb.	Листки, плоди, молоді пагони	Бокальчата іржа смородини чорної
<i>Juglans regia</i> L.	<i>Marssonina juglandis</i> (Lib.) Magnus	Листя	Сіра плямистість горіха волоського
<i>Prunus divaricata</i> Ledeb.	<i>Taphrina pruni</i> (Fuck) Tul.	Плоди сливи	Деформація плодів сливи

<i>Armeniaca vulgaris</i> Lam. <i>Prunus divaricata</i> Ledeb. <i>Prunus cerasifera</i> var. <i>Pissardii</i> (Carriere) Koehne	<i>Phellinus tuberosus</i> (Baumg.) Niem.	Стовбур	Центральна стовбурова гниль
<i>Tilia cordata</i> Mill.	<i>Gloeosporium tiliae</i> Oudem	Листя	Глеоспоріоз липи
<i>Acer saccharinum</i> L.	<i>Septoria aceris</i> (Lib.) Berk. & Broome	Листя	Червоно-бура плямистість листя
<i>Populus pyramidalis</i> Rozier. <i>Juglans regia</i> L. <i>Tilia cordata</i> Mill.	<i>Polyporus squamosus</i> Huds. ex Fr.	Пеньки та старі дерева тополі	Біла гниль
<i>Salix alba</i> L.	<i>Phellinus igniarius</i> (L.Fr.) Quel.	Стовбур	Бура гниль стовбура
<i>Tilia cordata</i> Mill. <i>Acer platanoides</i> L. <i>Armeniaca vulgaris</i> Lam. <i>Prunus cerasus</i> L.	<i>Stereum hirsutum</i> (Willd.) Pers.	Листяні породи	Периферійна біла стовбурова гниль
<i>Populus pyramidalis</i> Rozier <i>Robinia pseudoacacia</i> L.	<i>Laetiporus sulphureus</i> (Bull.) Bond. et Sing.	Стовбури листяних порід	Червоно-бура деструктивна стовбурова гниль
<i>Acer platanoides</i> L. <i>Ulmus pumila</i> L.	<i>Pleurotus ostreatus</i> (Fr.) Kumm.	Стовбури листяних порід	Біла або жовта змішана стовбурова гниль
<i>Gleditsia triacanthos</i> L. <i>Fraxinus excelsior</i> L. <i>Ulmus scabra</i> Mill.	<i>Ganoderma applanatum</i> (Pers. ex Wallr.) Pat.	На стовбурах живих рослин та на пеньках	Коренева гниль
<i>Populus pyramidalis</i> Rozier <i>Populus alba</i> L.	<i>Melampsoria pinitorqua</i> Rostr.	Листки тополі	Іржа тополі
<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	<i>Pseudovalsa profusa</i> (Fr.) Wint.	Пагін	некроз
<i>Betula pendula</i> Roth.	<i>Inonotus obliquus</i> (Ach. ex Pers) Pilat,	Стовбур	Бура стовбурова гниль
<i>Thuja occidentalis</i> L.	<i>Herpotrichia nigra</i> Karst.	Хвоя	Бура Шютте
<i>Juniperus sabina</i> L.	<i>Diplodia juniperi</i> West., <i>Hendersonia</i>	Пагони	Всихання гілок

	<i>notha</i> Sacc. et Br., <i>Phoma juniperi</i> (Desm.)		
	<i>Lophodermium</i> <i>juniperinum</i> (Fr.) deNot.	Хвоя	Шютте
	<i>Fusarium oxysporum</i> Schldl.	Гілки, стовбур	Фузаріозне в'янення

В системі боротьби проти інтенсивного розвитку хвороб деревних рослин, в насадженнях необхідно постійно дотримуватись агротехнічних заходів щодо вирощування. В усіх випадках восени або ранньої весни варто згрібати і спалювати опале листя, тому що на ньому знаходяться зимуючі стадії збудників хвороб. Проводити хімічну обробку, щоб поступово скорочувати розвиток та розмноження патогенів, які дуже негативно впливають на ріст і розвиток рослин.

Список використаних джерел

1. **Кузьмич Я.С.** Гриби-паразити порядку *Uredinales* G. Winter деревних рослин дендропарку Херсонського державного аграрного університету // Матеріали регіональної науково-практичної конференції викладачів, молодих вчених, аспірантів та студентів «Наукове забезпечення раціонального використання екосистем Півдня України. 2015. С.21–26.
2. Бойко Т. Кузьмич Я. Іржасті хвороби деревних рослин дендропарку ХДАУ. Інноваційні технології та інтенсифікація розвитку національного виробництва: матеріали II міжнародної науково-практичної інтернет конференції 20-21 жовтня 2015р. Тернопіль: Крок, 2015. с. 55–57.

СОСНОВІ ДЕРЕВОСТАНИ ЛІСОСТЕПУ СУМЩИНИ

Гармаш А. В.

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва,
м. Харків Україна

Ліси Сумщини мають важливе економічне, екологічне та соціальне значення, адже досліджувана лісостепова частина області є порівняно малолісною, з нерівномірно розташованими за площею деревостанами. Соснові деревостани через переважно штучне походження є однорідними за складом і структурою. Фактична лісистість Сумської області на даний час є дуже неоднорідною і у більшості районів недостатньою.

За лісотипологічним районуванням регіон досліджень належить до Ворскло-Псельського сектору Слобожанського району свіжих ясенєво-липових